

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
ФЕДЕРАЛНО МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА

Обједињени текст ПРИЈЕДЛОГА ЗАКОНА О ДОПРИНОСИМА који укључује:

- Приједлог Закона о допринос има
- Амандмане Владе ФБиХ из септембра 2019. године
- Амандмане Владе ФБиХ из октобра 2021. године

Сарајево, октобар 2021. године

ЗАКОН О ДОПРИНОСИМА

ПОГЛАВЉЕ I - ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (Предмет закона)

(1) Овим законом уређује се систем обавезних доприноса за финансирање обавезних осигурања, врсте доприноса и стопе за обрачун, обвезник доприноса, обвезник обрачунавања доприноса, обвезник плаћања доприноса, основице за обрачун и начин њихова утврђивања, обавеза и начин обрачунавања, обавеза плаћања и рокови за уплату, обавеза извјештавања те друга питања везана уз послове прикупљања и наплате доприноса у Федерацији Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација).

(2) Овим се законом уређују и основица и стопа за обрачун доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, као и рокови за уплату доприноса за лица која су добровољни осигураници у складу са прописима којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање.

(3) Стопе доприноса утврђују надлежни органи, с тим да висина стопа не може бити већа од висине стопа прописаних овим законом.

Члан 2. (Појмови)

Појмови који се користе у овом закону имају сљедеће значење:

а) Обвезници доприноса су осигураници, односно послодавци у посебним случајевима у складу са одредбама закона, а обвезници доприноса који се обрачунавају и плаћају из других извора су: заводи, фондови, органи управе и друга правна или физичка лица одређена прописима о пензијском и инвалидском осигурању, здравственом осигурању и осигурању од незапослености;

б) Обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је послодавац, односно други исплатилац прихода који је дужан да обрачуна и плати доприносе у своје име и у корист осигураника, односно, обвезник обрачунавања и плаћања може бити и осигураник у случајевима прописаним овим законом;

ц) Осигураник је физичко лице које је обавезно осигурано у складу са прописима којима се уређује пензијско и инвалидско осигурање, здравствено осигурање и осигурање у случају незапослености као и друга лица осигурана по другом основу;

- д) Лицем које има уређен статус осигураника сматра се физичко лице које је код носиоца обавезних осигурања пријављено или је требало бити пријављено као осигурано лице по основу обавезног осигурања за које је, овим законом, прописана обавеза доприноса;
- е) Радник је физичко лице које у радном односу обавља послове за послодавца у складу са прописом који уређује радне односе;
- ф) Предсједник и члан управе, односно директор је лице које је дефинисано одредбама прописа о раду;
- г) Изабрано, именовано или постављено лице је физичко лице које је по основу обављања дужности у представничком или извршном тијелу власти или обављања дужности директора, од стране тијела у којем обавља дужности, пријављено на обавезна осигурања;
- х) Изаслани радник је физичко лице које за послодавца са сједиштем у Федерацији обавља послове у другој држави или је на раду у дипломатском или конзуларном представништву или међународној организацији у иностранству;
- и) Незапослено лице је лице које се као незапослено води у кантоналној служби за запошљавање, у складу са прописима о запошљавању;
- ј) Добровољни осигураник је лице које је у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању осигурано на добровољно пензијско и инвалидско осигурање;
- к) Иностранци пензионер је физичко лице с пребивалиштем у Федерацији који прима пензију или инвалиднину искључиво од иностраног носиоца осигурања;
- л) Лице које обавља привремене и повремене послове је физичко лице које обавља послове по уговору о привременим и повременим пословима, закљученим у складу с прописом који уређује радне односе, и по том основу остварује уговорену накнаду;
- м) Волонтер је физичко лице које се, у складу с прописима о волонтирању, по основу уговора о волонтерском раду налази на добровољном раду;
- н) Лице на стручном оспособљавању је лице које се, у складу са прописима о раду, без заснивања радног односа, стручно оспособљава на основу уговора;
- о) Приправник је физичко лице које се, у складу с прописима о раду и на основу уговора о раду, налази на стручном оспособљавању за самосталан рад;

п) Послодавац је правно, односно физичко лице или други правни субјект који је обвезник обрачунавања и плаћања доприноса за запослене, лица која обављају привремене и повремене послове и за изабрана, именована и постављена лица која остварују плату или друго примање;

р) Исплатилац прихода је послодавац, друго правно, односно физичко лице или други правни субјект који је дужан да у име и у корист осигураника или у своје име, а у корист осигураника обрачуна и плати доприносе истовремено с исплатом прихода на које се плаћају доприноси;

с) Носиоци осигурања су ванбуџетски фондови;

т) Предузетник је физичко лице које обавља самосталну привредну, професионалну или другу дјелатност у складу са законом по основу којег плаћа порез на доходак на приходе од самосталне дјелатности;

у) Пољопривредник је физичко лице које обавља пољопривредну дјелатност;

в) Трговац појединац је физичко лице, које обавља дјелатност трговине на мало личним радом изван продавнице којим стиче својство трговца појединца у складу са прописима о унутрашњој трговини, сам без запошљавања других лица;

з) Лице које остварује уговорену накнаду је физичко лице које обавља послове по основу уговора о дјелу, ауторског уговора, уговора о допунском раду и другог уговора или по неком другом основу, а за извршен рад остварује уговорену накнаду;

аа) Уговорена накнада је накнада у којој су садржани порез и доприноси који се плаћају на терет лица која остварују ту накнаду;

бб) Плаћа је примање што га послодавац или друго лице умјесто послодавца, те представничко тијело или извршно тијело државне, федералне, кантоналне, градске или општинске власти у којој осигураник обавља дужност изабраног или именованог лица исплаћује или даје у стварима и/или услугама или га је био дужан исплатити раднику односно осигуранику из основа радног односа или изабраном или именованом лицу за рад у одређеном мјесецу према уговору о раду, правилнику о раду, колективном уговору или посебном пропису, а од тог се примања, према прописима о порезу на доходак, утврђује доходак од несамосталног рада. Укупан износ плате садржи износе доприноса из основице, износ пореза на доходак и нето износ;

цц) Остала примања јесу примања што их послодавац или друго лице умјесто послодавца те представничко тијело или извршно тијело државне, федералне, кантоналне, градске или општинске власти, у којој осигураник обавља дужност изабраног или именованог лица, осим плате, исплаћује или даје у стварима и/или услугама или их је био дужан исплатити запосленику, односно осигуранику по

основу радног односа или изабраном или именованом лицу за рад у одређеном мјесецу или години или уопштено везано уз радни однос према уговору о раду, правилнику о раду, колективном уговору или посебном пропису, а од тих се примања, у складу с прописима о порезу на доходак, утврђује доходак од несамосталног рада. Укупан износ примања садржи износе доприноса из основице те износ пореза на доходак и нето износ;

дд) Допринос из основице је износ доприноса који обрачунава, обуставља и плаћа послодавац, односно други исплатилац прихода у име и у корист осигураника, односно осигураник у случајевима прописаним овим законом;

ее) Допринос на основицу је износ доприноса који обрачунава и плаћа исплатилац прихода у своје име, а у корист осигураника, односно који осигураник сам за себе обрачунава и плаћа у случајевима прописаним овим законом;

фф) Мјесечна основица доприноса је износ на који се обрачунавају и плаћају доприноси за један календарски мјесец осигурања;

гг) Најнижа мјесечна основица доприноса је најнижи износ на који се обрачунавају и плаћају доприноси за један календарски мјесец осигурања;

хх) Просјечна мјесечна плата у Федерацији (у даљем тексту: просјечна плата) је просјечан износ мјесечне плате (брutto) исплаћене по запосленом у Федерацији у периоду јануар – септембар текуће године који објављује Федерални завод за статистику, а састоји се од износа доприноса из основице, пореза на доходак и нето износа и служи за утврђивање мјесечне основице и најниже мјесечне основице за обрачунавање доприноса у календарској години која слиједи иза године на коју се односи просјечна плата;

ии) Просјечна мјесечна нето плата у Федерацији је просјечни износ мјесечне нето плате исплаћене по једном запосленом, коју објављује Федерални завод за статистику.

Члан 3. (Обавезна осигурања)

(1) Обавезним осигурањима сматрају се:

- а) обавезно пензијско и инвалидско осигурање;
- б) обавезно здравствено осигурање;
- ц) обавезно осигурање од незапослености.

(2) Обавезна осигурања, обавезно осигурана лица, права и обавезе из осигурања и носиоци обавезних осигурања уређени су прописима о обавезним осигурањима и посебним прописима.

Члан 4. (Обавеза доприноса)

(1) Обавезом доприноса сматра се терет што га обвезник уплате доприноса има уплатити у корист другог лица – осигураника или што га обвезник доприноса има уплатити за своје лично осигурање.

(2) Под обавезом доприноса сматрају се и поступци: обрачунавање обавезе, плаћање настале обавезе те извјештавање о обрачунатим и плаћеним доприносима.

(3) Обавеза доприноса везана је уз период проведен у осигурању и уз основ осигурања. Почетак и престанак периода осигурања те основ осигурања утврђују носиоци обавезних осигурања.

(4) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, обавеза доприноса према ставу (2) овог члана није нужно везана уз период проведен у осигурању.

(5) Обавезе доприноса по више основа и за исти период међусобно се не искључују.

Члан 5. (Обвезник доприноса)

(1) Обвезником доприноса сматра се осигураник, односно физичко лице, предузетник или пословни субјект, заводи, фондови, органи управе и друга правна или физичка лица, одређена прописима о пензијском и инвалидском осигурању, здравственом осигурању и осигурању у случају незапослености.

(2) Обвезници доприноса су и странци који се у складу са прописима о обавезним осигурањима и зависно од свог радног или социјалног статуса у Федерацији сматрају обавезно осигураним лицима, односно који у Федерацији обављају дјелатности или остварују примања према којима је прописана обавеза доприноса, осим ако међудржавним уговорима није другачије уређено.

Члан 6. (Добровољно пензијско и инвалидско осигурање)

Добровољно пензијско и инвалидско осигурање, права и обавезе из осигурања и носилац добровољног осигурања, уређени су прописима о пензијском и инвалидском осигурању и посебним прописима.

Члан 7. (Послови прикупљања и наплате доприноса)

Пословима прикупљања и наплате доприноса сматрају се: утврђивање обавезе и обрачунавање износа доприноса, евидентирање насталих обавеза, наплата и присилна наплата, надзор, покретање и провођење прекршајног поступка због повреда одредаба овог закона, извјештавање носилаца осигурања о утврђеној основици, обрачунатим и наплаћеним доприносима те остали послови везани за прикупљање и наплату доприноса.

Послове прикупљања и наплате доприноса обавља Пореска управа Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Пореска управа).

ПОГЛАВЉЕ II - ОБАВЕЗНИ ДОПРИНОСИ

Одјељак А. Врсте доприноса и стопе доприноса по врстама осигурања

Члан 8. (Врсте доприноса)

За финансирање обавезних осигурања обавеза је обрачунавања и плаћања доприноса по врстама:

- а) доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање;
- б) доприноса за обавезно здравствено осигурање;
- ц) доприноса за обавезно осигурање у случају незапослености.

Члан 9. (Доприноси за обавезно пензијско и инвалидско осигурање)

(1) Из основице, на терет обавезника доприноса, стопа за обавезно пензијско и инвалидско осигурање је 17,50%¹.

(2) На основицу, стопа за додатни допринос за пензијско и инвалидско осигурање, за стаж осигурања с увећаним трајањем, за осигураника код којег се сваких 12 мјесеци стажа осигурања рачуна:

- а) као 14 мјесеци, је 3%
- б) као 15 мјесеци, је 4,50%
- ц) као 16 мјесеци, је 6%

¹ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 9. став (1) број „18,50%“ замјењује се бројем „18%“
Амандмани Владе из октобра 2021. године: У члану 9. став (1) број „18%“ замјењује се бројем „17,50%“.

д) као 18 мјесеци, је 9%²

(3) Посебни допринос за осигурање за случај инвалидности и смрти због повреде на раду и професионалне болести за лица из чл. 21., 36. и 37. овог закона, те остала лица осигурана у одређеним околностима у складу са прописом о пензијском и инвалидском осигурању, обрачунава се по стопи 5%.

Члан 10.

(Доприноси за обавезно здравствено осигурање)

За обавезно здравствено осигурање врсте доприноса и стопе за обрачун су:

а) допринос за здравствено осигурање из основице обрачунава се по стопи 13,50%.

б) посебни допринос за коришћење здравствене заштите у иностранству прописује Влада Федерације Босне и Херцеговине, на приједлог Федералног министарства финансија (у даљем тексту: Министарство).

ц) посебни доприноси за здравствено осигурање:

1) за осигураника корисника пензије, из члана 31. ст. (1) и (3) овог закона, обрачунава се по стопи 1,20%;

2) за осигураника незапослено лице из члана 22. овог закона, као и лице на стручном оспособљавању из члана 21. овог закона обрачунава се по стопи 2%;

3) за осигуранике из чл. 36. и 37. овог закона, за случај повреде на раду и професионалне болести, обрачунава се по стопи 5%;

4) за осигуранике из члана 38. овог закона, у одређеним околностима, обрачунава се по стопи 2%.

Члан 11.

(Допринос за обавезно осигурање у случају незапослености)

Допринос за обавезно осигурање у случају незапослености обрачунава се по стопи 1,50%³.

Члан 12.

(Обавезни доприноси за осигуранике по основу самосталног рада)

² Амандмани Владе из септембра 2019. године: У ставу (2): у тачки а) број „3,08%“ замјењује се бројем „3%“, у тачки б) број „4,62%“ замјењује се бројем „4,50%“, у тачки ц) број „6,16%“ замјењује се бројем „6%“ и у тачки д) број „9,25%“ замјењује се бројем „9%“.

³ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 11. број „1,50%“ замјењује се бројем „1%“. Амандмани Владе из октобра 2021. године: У члану 11. број „1%“ замјењује се бројем „1,50%“.

Доприноси и стопе на основицу:

- а) допринос за пензијско и инвалидско осигурање по стопи 17,50%⁴
- б) допринос за здравствено осигурање по стопи 13,50%
- ц) допринос за осигурање у случају незапослености по стопи 1,50%⁵

Одјељак Б. Обвезници и обавезе доприноса

Члан 13. (Обвезници доприноса)

(1) Обвезници доприноса из основице су:

- а) радници;
- б) изабрана, именована и постављена лица која остварују зараду, односно плату и/или разлику зараде, односно плате;
- ц) директор који пословодну функцију обавља у радном односу или без радног односа;
- д) лица која обављају привремене и повремене послове по уговору закљученом непосредно с послодавцем;
- е) лица која остварују накнаду плате у складу са прописом који уређује финансијску подршку породици са дјецом;
- ф) лица која остварују накнаду у складу са прописом који уређује обавезно здравствено осигурање;
- г) лица која остварују уговорену накнаду;
- х) лица запослена у иностранству, ако нису обавезно осигурана по прописима те државе;
- и) страни држављани у зависности од радног и/или социјалног статуса;
- ј) остала лица укључена у обавезно осигурање, у складу са прописима којим се уређује обавезно осигурање.

(2) Обвезници доприноса на основицу су:

- а) пољопривредници;
- б) предузетници;

⁴ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 9. став (1) број „18,50%“ замјењује се бројем „18%“
Амандмани Владе из октобра 2021. године: У члану 9. став (1) број „18%“ замјењује се бројем „17,50%“

⁵ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 11. број „1,50%“ замјењује се бројем „1%“.
Амандмани Владе из октобра 2021. године: У члану 11. број „1%“ замјењује се бројем „1,50%“

- ц) власник привредног друштва са сједиштем на подручју Федерације уколико није обавезно осигуран по другом основу;
- д) исплатилац пензија за кориснике пензија за које врши исплату;
- е) инострани пензионери;
- ф) вјерски службеници;
- г) надлежна јавна служба за запошљавање у складу са прописима о посредовању у запошљавању;
- х) заводи, фондови, органи управе и друга правна или физичка лица у складу са овим законом.

(3) Послодавац је обвезник додатног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за стаж осигурања који се запосленом рачуна с увећаним трајањем, у складу са законом.

(4) Обвезници доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за случај инвалидности и физичке онеспособљености по основу повреде на раду и професионалне болести и доприноса за здравствено осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести, у случајевима утврђеним законом су:

- а) задруга - за лица која обављају привремене и повремене послове преко задруге, у складу са законом;
- б) завод за запошљавање - за лица промијењене радне способности, које јавна служба за запошљавање с евиденције упућује на преквалификацију, односно доквалификацију;
- ц) орган, организација или установа (школа, факултет и др.) - код које се ученик или студент налази на обавезном производном раду, професионалној пракси или практичној настави;
- д) орган, организација или установа – за волонтера, у којој се обавља волонтерски рад, односно служба за запошљавање у случају када она упућује на волонтерски рад;
- е) орган, организација или установа – за лице које се стручно оспособљава у том органу, организацији или установи;
- ф) други правни субјекти, у складу са законима и другим прописима који уређују систем обавезног осигурања.

Члан 14.
(Обавезе доприноса и друге обавезе за осигуранике према радном и/или социјалном статусу)

За осигуранике из члана 13. став (1) овог закона обавеза доприноса (терет), ко је обвезник доприноса, обавеза обрачунавања, обавеза плаћања и извјештавања, врсте доприноса и стопе за обрачун, основица за обрачун доприноса, начин обрачунавања, рокови за уплату и обавеза извјештавања зависе од основе осигурања, односно од радног и/или социјалног статуса осигураника.

Члан 15.
(За осигураника по основу радног односа)

(1) Обвезник доприноса по основу радног односа је осигураник.

(2) Обвезник обрачунавања и обвезник плаћања свих доприноса је послодавац или друго лице које умјесто послодавца осигуранику исплаћује плату, накнаде плате и остала примања, односно осигураник у складу са чланом 29. став (1) овог закона.

Одјељак Ц. Обрачунавање и плаћање доприноса

Члан 16.
(Обрачун доприноса за осигураника по основу радног односа)

Доприноси се обрачунавају из основице према мјесечној основици из члана 17. овог закона, и то:

- а) допринос за пензијско и инвалидско осигурање по стопи из члана 9. став (1) овог закона
- б) допринос за здравствено осигурање по стопи из члана 10. тачка а) овог закона
- ц) допринос за осигурање у случају незапослености по стопи из члана 11. овог закона.

Члан 17.
(Мјесечна основица за обрачун доприноса)

(1) Мјесечна основица за обрачун доприноса је плата односно примање од несамосталног рада, опорезиво порезом на доходак, што га послодавац или друго лице умјесто послодавца исплаћује или даје у стварима и/или услугама или је било дужно исплатити осигуранику за рад у одређеном мјесецу према уговору о раду, правилнику о раду, колективном уговору или посебном пропису.

(2) У мјесечну основицу укључене су и накнаде плате: за прекид рада који није проузроковао радник, за вријеме празника за које се по закону не ради, за вријеме одсуства с посла радника у вријеме коришћења годишњег одмора, за вријеме одсуства с посла у складу са законом, колективним уговором и др., за вријеме одсуства радника с посла ради образовања и стручног оспособљавања и преквалификације радника, у случајевима привремене спријечености за рад услјед болести у трајању утврђеним законом и због повреде на раду или обољења од професионалне болести која се исплаћује из средстава правног, односно физичког лица код којег је осигураник запослен.

(3) У мјесечну основицу укључени су и износи осталих примања од несамосталног рада, опорезиви порезом на доходак: накнада за топли оброк, накнада за превоз на посао и с посла⁶и накнада за регрес.

(4) У мјесечну основицу укључена су и остала примања што их послодавац исплаћује или даје раднику за обављени рад у складу са уговором о раду, правилником о раду, колективним уговором или посебним прописом, а та се примања не односе на накнаду за рад у одређеном мјесецу, као што су: додатна плата (ван редовних мјесечних плата) и остала слична примања од несамосталног рада.

(5) У мјесечну основицу укључена су и примања по основу накнада, користи, премија, потпора, бонуса, награда, дневница, теренског додатка и отпремнине и остала примања, исплаћени изнад неопорезивих износа, у складу с прописима о порезу на доходак.

(6) У мјесечну основицу укључене су и заостале плате односно разлике плата које се односе на протекле пореске периоде, а које се раднику или бившем раднику исплаћују у текућем пореском периоду на основу судске пресуде, осим износа затезних камата, које се у овом случају не сматрају опорезивим приходом од несамосталног рада.

(7) Мјесечна основица утврђена према ст. (1) и (2) овог члана је износ што га је послодавац или друго лице умјесто послодавца дужно исплатити осигуранику према уговору о раду, правилнику о раду, односно према другом акту који уређује обавезе послодавца према раднику, али не може бити нижа од најниже плате у складу са посебним прописом.

(8) Мјесечна основица утврђена према ст. (1) и (2) овог члана за лице које обавља пословодну функцију директора је износ што га је послодавац дужан исплатити према уговору о раду, правилнику о раду, односно према другом акту

⁶ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 17. став (3) иза ријечи „оброк“ додају се ријечи: „накнада за превоз на посао и с посла“

који уређује обавезе послодавца према директору, али не може бити нижа од износа просјечне плате.

(9) Изузетно од одредбе става (1) овог члана, за раднике којима се исплаћује мјесечна плата у висини до 85%⁷ просјечне мјесечне нето плате, у рудницима угља, текстилној, кожној и индустрији обуће и нискоакумулативним дјелатностима традиционалних, старих, заната утврђених посебним прописом, мјесечна основица за обрачун доприноса производ је износа просјечне плате и коефицијента 0,35⁸.

(10) Изузетно, доприноси се не плаћају на примања од пензијског доприноса до 80,00 KM⁹ мјесечно, уплаћена обвезнику доприноса од уплатиоца доприноса у складу са законом којим се уређују добровољни пензијски фондови у Федерацији.

Члан 18. (Начин обрачунавања доприноса)

(1) Обавезе доприноса обрачунавају се појединачно - за сваког осигураника и према плати за сваки мјесец или дио мјесеца у којем је радник био у радном односу, односно према сваком појединачно исплаћеном осталом примању.

(2) Доприноси према плати обрачунавају се истовремено с обрачуном плате и доспијевају на наплату истовремено с исплатом плате.

(3) Доприноси према осталим примањима обрачунавају се прије исплате примања и доспијевају на наплату истовремено с исплатом осталих примања.

(4) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, доприноси према плати или према дијелу плате која се не исплати до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец морају се обрачунати и доспијевају на наплату до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец.

(5) Ако се плата или дио плате даје у стварима и/или услугама или у коришћењу неког права, доприноси се, према тако исплаћеној плати или дијелу плате обрачунавају и доспијевају на наплату до посљедњег дана у мјесецу у којем је извршено давање, односно коришћење права, а најкасније до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец.

(6) Према осталим примањима који се дају у стварима и/или услугама или у коришћењу неког права доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до посљедњег дана у мјесецу у којем је извршено давање или коришћење.

⁷ Амандмани Владе из септембра 2019. године: број „65%“ замјењује се бројем „85%“

⁸ Амандмани Владе из септембра 2019. године: број „0,40“ замјењује се бројем „0,35“

⁹ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У ставу (10) број „70,00“ замјењује се бројем „80,00“

(7) Доприносе обрачунате из основице послодавац, односно исплатилац плате умјесто послодавца обуставља од плате и осталих примања те их плаћа у име и у корист осигураника.

Члан 19.

(За изабрана или именована или постављена лица)

(1) Обвезник доприноса из основице је осигураник по основу изабраних или именованих или постављених лица.

(2) Обвезник обрачунавања и обвезник плаћања свих доприноса је представничко тијело или извршно тијело државне, федералне, кантоналне, градске или општинске власти, у којој осигураник обавља дужност изабраног или именованог лица, односно правно лице или други правни субјект у којем осигураник обавља пословодну функцију директора.

(3) Доприноси за обвезнике из става (1) овог члана се обрачунавају и уплаћују сходно одредбама чл. 16. до 18. овог закона.

(4) Обвезник доприноса из основице по основу обављања пословодне функције директора без радног односа је осигураник.

(5) За осигураника из става (4) овог члана, уколико није осигуран по другом основу, доприноси се обрачунавају по стопама из члана 9. став (1) и члана 10. тачка а) овог закона, на мјесечну основицу коју чини износ примања које се исплаћује директору за тај мјесец, али не може бити нижа од износа просјечне плате.

(6) За осигураника из става (4) овог члана, уколико је осигуран по другом основу, изузев лица из става (7) овог члана и нерезидената који су осигурани на обавезна осигурања у матичној земљи, доприноси се обрачунавају по стопи из члана 9. став (1) овог закона, на мјесечну основицу коју чини износ примања које се исплаћује директору за тај мјесец, али не може бити нижа од износа просјечне плате.

(7) Изузетно од става (4) овог члана, лице које обавља пословодну функцију директора без радног односа и које има статус пензионера, није обвезник доприноса из основице.

Члан 20.

(За осигураника по основу радног односа – изасланог радника)

(1) Обвезник доприноса из основице по основу радног односа – изасланог радника је осигураник.

(2) Обвезник обрачунавања и обвезник плаћања свих доприноса је послодавац или друго лице које умјесто послодавца осигуранику исплаћује плату.

(3) Мјесечна основица за обрачун доприноса из члана 16. овог закона износ је што га утврђује послодавац полазећи од мјесечне плате коју би изаслани радник остварио за исте, односно за сличне послове у Федерацији према уговору о раду, правилнику о раду, колективном уговору или посебном пропису, увећана за 20%. У мјесечну основицу укључене су и накнаде плате из члана 17. став (2) овог закона.

(4) Мјесечна основица за осигураника из става (1) овог члана, не може бити нижа од најниже мјесечне основице из члана 17. став (7) овог закона увећане за 20%.

(5) О износима мјесечних основица за обрачун доприноса за изаслане раднике и за поједина радна мјеста, односно послове које обавља изаслани радник, послодавац доноси општи акт у складу с одредбама прописа о раду.

(6) Основицом за доприносе сматрају се и износи осталих примања из члана 17. овог закона, који су опорезиви порезом на доходак, што их послодавац исплаћује или даје поред плате за рад у иностранству.

(7) Доприноси према мјесечној основици обрачунавају се и уплаћују сходно одредбама члана 18. овог закона.

Члан 21.

(За осигураника по основу стручног оспособљавања за рад без заснивања радног односа и волонтера)

(1) За осигураника по основу стручног оспособљавања за рад без заснивања радног односа и волонтера обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је послодавац који је примио осигураника ради стручног оспособљавања за рад без заснивања радног односа и волонтера.

(2) За осигураника из става (1) овог члана доприноси се обрачунавају на основицу према мјесечној основици из става (4) овог члана, и то:

- а) Посебни допринос за осигурање за случај инвалидности и смрти због повреде на раду и професионалне болести из члана 9. став (3) овог закона.
- б) Посебни допринос за здравствено осигурање из члана 10. тачка ц) подтачка 2) овог закона.

(3) Обавеза доприноса у складу са ставом (1) овог члана обрачунава се према мјесечним основицама које се односе на период у трајању до једне године.

(4) Мјесечна основица за осигуранике из става (1) је производ просјечне плате и коефицијента 0,35.

(5) Ако послодавац осигуранику из става (1) овог члана исплати примање подложно обавези пореза на доходак, обавеза доприноса према том примању утврђује се на начин прописан за обавезу доприноса за осигуранике који остварују примања по основу обављања привремених и повремених послова, од повремених слободних занимања, допунског рада и осталих активности, из члана 30. овог закона.

(6) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 22.

(За осигураника по основу незапосленог лица)

(1) За осигураника - незапослено лице, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је надлежна јавна служба за запошљавање.

(2) Посебни допринос за здравствено осигурање за осигураника из става (1) овог члана се обрачунава на основицу из става (4) овог члана по стопи из члана 10. тачка ц) подтачка 2) овог закона.

(3) Допринос за пензијско и инвалидско осигурање за осигураника из става (1) овог члана којем недостају три године до стицања услова за старосну пензију, у складу с прописом о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених лица и прописом о пензијском и инвалидском осигурању, обрачунава се на основицу из става (4) овог члана по стопи из члана 9. став (1) овог закона.

(4) Мјесечна основица за осигураника из ст. (1) и (3) овог закона производ је износа просјечне плате и коефицијента 0,35.

(5) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

(6) Изузетно, надлежна служба за запошљавање за осигураника из става (1) овог члана, може извршити уплату доприноса из става (3) овог члана у једном износу и једнократно.

Члан 23.

(За осигуранике по основу обављања самосталних и професионалних дјелатности)

(1) Осигураници по основу обављања самосталних дјелатности обрта и дјелатности сродних обрту, пољопривреде и шумарства, осталих самосталних дјелатности и професионалних дјелатности, који од обављања тих дјелатности, у складу са прописима о порезу на доходак, утврђују доходак од самосталног рада и професионалних дјелатности, сами су обвезници доприноса и обвезници плаћања доприноса за лично осигурање.

(2) Доприноси по стопама из члана 12. овог закона обрачунавају се на основицу из става (3) овог члана.

(3) Мјесечне основице за обрачун доприноса осигураника из става (1) производ су износа просјечне плате и:

- а) коефицијента 0,29 за осигураника по основу пољопривреде,
- б) коефицијента 0,40 за осигураника по основу шумарства,
- ц) коефицијента 0,80 за осигураника по основу обрта и сродне дјелатности,
- д) коефицијента 0,80 за осигураника по основу осталих самосталних дјелатности,
- е) коефицијента 1,40 за осигураника по основу професионалних дјелатности.

(4) Доприноси доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 24.

(За осигуранике по основу обављања самосталних дјелатности који од тих дјелатности порез на доходак плаћају према паушалном доходу)

(1) Осигураници по основу обављања самосталних дјелатности обрта и сродне дјелатности те пољопривреде и шумарства који од обављања тих дјелатности, у складу с прописима о порезу на доходак, порез на доходак плаћају према паушалном износу, сами су обвезници доприноса и обвезници плаћања доприноса за лично осигурање.

(2) Доприноси по стопама из члана 12. овог закона обрачунавају се на основицу из става (3) овог члана.

(3) Мјесечна основица за обрачун доприноса производ је износа просјечне плате и коефицијента 0,70.

(4) Изузетно од одредбе става (3) овог члана, мјесечна основица за обрачун доприноса, за осигуранике који обављају нискоакумулативне дјелатности старих традиционалних заната утврђених посебним прописом, за осигуранике који обављају превоз путника само с једним средством превоза и без запосленика и за осигуранике по основу трговца појединца, је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40, а за обвезнике који обављају пољопривредну дјелатност или кућну радиност¹⁰ мјесечна основица за обрачун доприноса је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,29.

(5) Доприноси доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 25.

(За осигураника вјерског службеника)

(1) Осигураник - вјерски службеник, који не заснива радни однос и којем се не исплаћује плата, обвезник је доприноса и обвезник плаћања доприноса за лично осигурање.

(2) Изузетно од става (1) овог члана обрачунавање и уплату доприноса на начин прописан овим законом може вршити и вјерска заједница код које вјерски службеник обавља вјерску службу.

(3) Допринос за пензијско и инвалидско осигурање и допринос за здравствено осигурање, по стопама из члана 12. овог закона обрачунавају се на основицу коју чини производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40.

(4) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 26.

(За осигураника по основу обављања професионалног занимања – самосталног умјетника којем се доприноси плаћају из буџета)

(1) За осигураника по основу професионалног занимања – самосталног књижевника, умјетника и сл. којем се, према посебном пропису кантоналне скупштине, доприноси плаћају из буџета, обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је кантон, односно министарство надлежно за културу.

(2) Обвезник обрачунавања је министарство надлежно за културу или друго тијело овлашћено од тог министарства.

¹⁰ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 24 ставак (4), иза ријечи: „пољопривредну дјелатност“, додају се ријечи „или кућну радиност“

(3) Допринос за пензијско и инвалидско осигурање и допринос за здравствено осигурање, по стопама из члана 12. овог закона, обрачунавају се на основицу према мјесечној основици из става (4) овог члана.

(4) Мјесечна основица за обрачун доприноса производ је износа просјечне плате и коефицијента 0,80.

(5) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 27.

(За остала лица осигурана на здравствено осигурање)

- (1) Обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса за лично осигурање је:
- а) Осигураник - власник привредног друштва са сједиштем на подручју Федерације уколико није обавезно осигуран по другом основу;
 - б) Осигураник - лице које се пријављује на лично здравствено осигурање јер му здравствена заштита није осигурана по другом основу, а има средства за издржавање.

(2) Допринос по стопи из члана 10. тачка а) овог закона обрачунава се на основицу која је: двоструки износ просјечне плате за осигураника из става (1) тачка а) овог члана, а за осигураника из става (1) тачка б) овог члана производ просјечне плате и коефицијента 0,40.

(3) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 28.

(За осигураника по основу запослења у иностранству код иностраних послодаваца)

(1) Осигураник по основу запослења у иностранству код међународне организације и иностраног послодавца, ако није обавезно осигуран код иностраног носиоца социјалног осигурања, обвезник је доприноса и обвезник плаћања доприноса за лично осигурање.

(2) Доприноси из члана 16. овог закона се обрачунавају на основицу коју чини производ износа просјечне плате и коефицијента 1,00.

(3) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 29.

(За осигураника по основу запослења у Федерацији код правног лица нерезидента Федерације)

(1) Осигураник по основу запослења у Федерацији код правног лица нерезидента Федерације, хуманитарне организације – нерезидента Федерације, међународне организације и установе или страног дипломатског и конзуларног представништва, ако међународним уговором није другачије одређено, обвезник је доприноса и обвезник плаћања доприноса.

(2) Изузетно од става (1) овог члана обрачунавање и уплату доприноса на начин прописан овим законом може вршити и нерезидент Федерације, код којег је обвезник запослен.

(3) Доприноси из члана 16. овог закона се обрачунавају на основицу према мјесечној основици из ст. (4) и (5) овог члана.

(4) Мјесечна основица за обрачун доприноса је плата односно примање од несамосталног рада, опорезиво порезом на доходак, што га послодавац исплаћује или даје у стварима и/или услугама или је био дужан исплатити осигуранику за рад у одређеном мјесецу према уговору о раду и другим прописима.

(5) Основица из става (4) овог члана не може бити нижа од:

- а) просјечне плате запослених на територији Федерације, за радна мјеста која одговарају нивоу образовања закључно са средњом стручном спремом,
- б) двоструке просјечне плате, за радна мјеста која одговарају нивоу образовања закључно са високом стручном спремом,
- ц) троструке просјечне плате, за радна мјеста која одговарају нивоу постдипломске стручне спреме.

(6) Доприноси доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 30.

(За осигуранике који остварују примања по основу обављања привремених и повремених послова, од повремених слободних занимања, допунског рада и осталих активности)

(1) Обвезник доприноса из основице по основу примања од обављања привремених и повремених послова, повремених слободних занимања, допунског рада и осталих активности: по основу чланства у представничким и извршним тијелима државне, ентитетске и кантоналне власти и јединицама локалне самоуправе који му исплаћује за рад у тим тијелима и јединицама ако то примање

није обухваћено чланом 17. ст. (1) и (2) овог закона, из основа уговора о дјелу, уговора о ауторском дјелу, по основу рада у комисијама, радним тијелима и сл., на основу чланства у скупштини, надзорном одбору привредног друштва, члана управног одбора, члана одбора за ревизију, члана управног вијећа и других њима одговарајућих тијела других правних лица, члана комисије и одбора тих тијела, стечајног управника и судије поротника који нема својство запосленика на суду, примања за повремене дјелатности ревизора, пореских савјетника, рачуновођа, инжињера, архитеката, геодета, преводаца, дизајнера, организатора, туристичких водича, актуара, овлашћених процјењивача, научника, умјетника, стручњака, новинара, судских вјештака, трговачких путника, аквизитера, спортских судија и делегата и сл., је осигураник.

(2) Обвезник обрачунавања и обвезник плаћања свих доприноса у име осигураника је исплатилац примања.

(3) Доприноси се обрачунавају по стопама из члана 9. став (1) и члана 10. тачка а) овог закона, уколико осигураник из става (1) овога члана није осигуран по другом основу, а уколико је осигуран, обвезник је доприноса из члана 9. став (1) овог закона, искључујући лице које има статус пензионера или нерезидента у Федерацији.

(4) Основица за обрачун доприноса је свако појединачно примање. Обавезе доприноса обрачунавају се појединачно – за сваког осигураника. Доприноси се обрачунавају прије исплате примања осигуранику, а доспијевају за плаћање истовремено са исплатом примања осигуранику.

ПОГЛАВЉЕ III - ОБВЕЗНИЦИ ОБРАЧУНАВАЊА И ПЛАЋАЊА ДОПРИНОСА ЗА ОСТАЛЕ ОСИГУРАНИКЕ

Члан 31.

(За осигураника по основу пензије или инвалиднине)

(1) За осигураника по основу корисника пензије по прописима о пензијском и инвалидском осигурању Федерације, обвезник обрачунавања и уплате доприноса је Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање.

(2) Допринос за здравствено осигурање из члана 10. тачка ц) подтачка 1) овог закона, Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање, обрачунава на основицу која је збирни износ мјесечне пензије која се исплаћује свим осигураницима и доспијева на наплату до посљедњег дана у мјесецу у којем је исплаћена пензија.

(3) Осигураник по основу пензије или инвалиднине из иностранства обвезник је доприноса и обвезник плаћања доприноса за лично здравствено осигурање.

(4) Допринос за здравствено осигурање по стопи из члана 10. тачка ц) подтачка 1) овог закона осигураник из става (3) овог члана обрачунава на основицу која је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40 и доспијева на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 32.

(За осигураника - лице које је прекинуло рад, а бивши га је послодавац упутио на образовање или стручно усавршавање)

(1) За осигураника - лице које је прекинуло рад, а бивши га је послодавац упутио на образовање или стручно усавршавање обвезник обрачунавања и плаћања доприноса за здравствено осигурање је правно или физичко лице или други пословни субјект који је извршио пријаву осигураника на обавезно здравствено осигурање.

(2) Допринос за здравствено осигурање из члана 10. тачка а) овог закона обрачунава се на мјесечну основицу која је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40.

(3) Допринос се обрачунава и доспијева на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 33.

(За осигураника - лице којег је правно или физичко лице, прије ступања у радни однос, упутило на практични рад)

(1) За осигураника - лице којег је правно или физичко лице, прије ступања у радни однос, упутило на практични рад, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса за здравствено осигурање је правно или физичко лице или други пословни субјект који је извршио пријаву осигураника на обавезно здравствено осигурање.

(2) Допринос за здравствено осигурање по стопи из члана 10. тачка а) овог закона обрачунава се на мјесечну основицу која је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40.

(3) Допринос се обрачунава и доспијева на наплату до 15. дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 34.

(За члана породице лица запосленог у иностранству)

(1) За члана породице лица запосленог у иностранству обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса за сваког појединог члана породице је лице запослено у иностранству, ако међународним уговором није другачије уређено.

(2) Обавезу доприноса, мјесечне износе доприноса те период на који се обавеза односи утврђује носилац здравственог осигурања рјешењем за свакога осигураног члана породице.

(3) Допринос за здравствено осигурање из члана 10. тачка а) овог закона се обрачунава на мјесечну основицу која је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40.

(4) Допринос из става (3) овог члана доспијева на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 35.

(За осигураника по основу коришћења породилског одсуства)

(1) За осигураника који се налази на породилском одсуству обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је исплатилац накнаде плате.

(2) Доприноси из члана 16. овог закона обрачунавају се према мјесечној бруто накнади плате.

(3) Доприноси из става (2) овог члана обрачунавају се и доспијевају на наплату истовремено с исплатом накнаде.

Члан 36.

(За осигураника, ученика и студента, за вријеме друштвено организованог радног ангажовања - облици задругарства ученика и студената)

(1) За осигурана лица - ученике и студенте, ако се налазе на редовном школовању до навршених 26 година живота, за вријеме друштвено организованог радног ангажовања преко посредника (облици задругарства ученика и студената), обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је посредник при запошљавању ученика и студената.

(2) Посебни допринос за осигурање за случај инвалидности и смрти због повреде на раду и професионалне болести по стопи из члана 9. став (3) овог закона и посебни допринос за здравствено осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести по стопи из члана 10. тачка ц) подтачка 3) овог закона се

обрачунавају на основицу која представља свако појединачно примање које се исплаћује за рад појединог ученика или студента.

(3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, ако се осигуранику из става (1) овог члана исплати на име примања укупно годишње више од 3.600,00 КМ, на разлику више исплаћеног примања, посредник при запошљавању ученика и студената дужан је да обрачуна и уплати допринос из члана 9. став (1) овог закона.

(4) Доприноси се обрачунавају с обрачуном примања и доспијевају на наплату истовремено с исплатом примања.

Члан 37.

(За лица која нису осигурана по другом основу)

(1) За лица у одређеним околностима у складу с прописима из обавезног осигурања, која нису осигурана по другом основу, на пензијско и инвалидско осигурање и на здравствено осигурање за случај озљеде на раду и професионалне болести, обвезници обрачунавања и плаћања доприноса су:

а) за осигуранике по основу ученика и студената за вријеме обављања обавезног практичног рада у току стицања образовног одгоја обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је образовно - одгојна установа;

б) за лица промијењене радне способности, која јавна служба за запошљавање с евиденције упућује на преквалификацију, односно доквалификацију, обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је јавна служба;

ц) за лица за вријеме учествовања на организованим спортским такмичењима обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је организатор спортских такмичења;

д) за лица за вријеме обављања јавних радова обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је инвеститор радова;

е) за лица за вријеме стручног оспособљавања за рад дјете с тешкоћама у развоју обвезник плаћања доприноса је предузеће и друго правно лице код којег се налазе на стручном оспособљавању;

ф) за лица за вријеме издржавања казне затвора обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је казнено-поправна установа;

г) за лица која нису осигурана по другом основу, осигурана су за случај губитка радне способности и смрти, као посљедице повреде на раду, односно професионалне болести, а обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је предузеће и друго правно лице које их позива:

1) за вријеме учествовања у друштвено организованим радним акцијама при обнови и изградњи земље,

- 2) за вријеме обављања послова по налогу Министарства одбране Босне и Херцеговине, Министарства унутрашњих послова и Управе цивилне заштите,
- 3) за вријеме обављања јавне и друге друштвене функције или грађанске дужности на позив државних или других овлашћених органа, као чланови оперативних састава добровољних ватрогасних организација у обављању послова гашења пожара и заштите од других несрећа и као чланови горске службе спашавања, односно рониоци за вријеме учествовања у отклањању непосредне опасности по живот и здравље људи или учествовања у спашавању људи, односно имовине,
- х) за вријеме учествовања у акцији спашавања или одбране од елементарних непогода (пожар, поплава, земљотрес и друге непогоде проузроковане вишом силом) на територији Федерације или у акцији предузетој ради спашавања живота грађана или отклањања материјалне штете на имовини обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је предузеће и друго правно лице које их позива,
- и) за вријеме пружања помоћи органима власти по њиховом захтјеву обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса је орган власти која их позива.

(2) Доприноси за осигуранике из става (1) овог члана се обрачунавају на основицу, која је производ износа просјечне плате и коефицијента из члана 40. овог закона и то:

- а) посебни допринос за осигурање за случај инвалидности и смрти због повреде на раду и професионалне болести по стопи из члана 9. став (3) овог закона;
- б) посебни допринос за здравствено осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести по стопи из члана 10. тачка ц) подтачка 3) овог закона.

(3) Допринос доспијева на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

Члан 38.

(За остала лица осигурана на здравствено осигурање у одређеним околностима)

(1) За остала лица која су обавезно осигурана на здравствено осигурање: дјеца од рођења до поласка у школу, ученици и студенти, лица након навршених 65 година живота, лица цивилне жртве рата, социјално угрожена лица, лица смјештена у установе социјалне заштите и лица која примају сталну новчану накнаду, лица којима је признат статус расељене особе, лица у статусу социјалне потребе, као и друга лица која остварују право на здравствену заштиту у складу с прописом о здравственом осигурању и другим посебним прописима, ако то право не могу

остварити по другом основу, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је надлежни орган управе кантона и друга лица у складу са одредбама наведених прописа.

(2) Допринос за здравствено осигурање, по стопи из члана 10. тачка ц) подтачка 4) овог закона, се обрачунава на основицу према мјесечној основици која је производ износа просјечне плате и коефицијента 0,40.

(3) Доприноси се обрачунавају и доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

ПОГЛАВЉЕ IV - ОБАВЕЗЕ ДОПРИНОСА ПРЕМА НАКНАДИ ПЛАЋЕ

Члан 39.

(Обвезник плаћања доприноса на накнаде плате)

(1) За осигураника који право на накнаду плате за вријеме боловања остварује на терет средстава кантоналног завода здравственог осигурања обвезник доприноса те обвезник обрачунавања и обвезник плаћања је кантонални завод здравственог осигурања.

(2) За осигураника који остварује право на плаћено одсуство или на рад с половином пуног радног времена ради његе дјетета с тешкоћама у развоју, те по том основу остварује право на накнаду плате обвезник обрачунавања и плаћања доприноса је исплатилац накнаде у складу са посебним прописом.

(3) Доприноси из члана 16. овог закона се обрачунавају према мјесечној основици која је износ бруто накнаде плате за одређени мјесец, утврђена посебним прописом и доспијевају на наплату истовремено с исплатом накнаде.

ПОГЛАВЉЕ V - ОСТАЛЕ ОБАВЕЗЕ ДОПРИНОСА

Члан 40.

(Посебне одредбе о основицама и обавези доприноса)

Најнижа мјесечна основица, коју чини производ просјечне плате и износа коефицијента 0,35 примјењује се за обрачун доприноса и за све осигуранике и за све случајеве за које овим законом није прописана другачија основица.

Члан 41.

(Сразмјерни износ основице и виша основица за обрачун доприноса)

(1) Обвезник доприноса којем је основица за обрачун доприноса прописана у мјесечном износу као производ износа просјечне плате и одређеног коефицијента, а сам је обвезник доприноса за своје осигурање, може изабрати вишу основицу за обрачун доприноса од мјесечне основице прописане за основ по којем је осигуран.

(2) Ради избора више основице, осигураник може изабрати виши коефицијент за израчун више основице, а то могу бити коефицијенти: 1,0 или 2,0 или 3,0.

(3) Виша мјесечна основица примјењује се за обрачун свих доприноса који су прописани према основу осигурања осигураника који је изабрао вишу основицу.

(4) Обавеза доприноса према вишој мјесечној основици настаје од првог дана слједећег мјесеца након подношења захтјева Пореској управи и престаје посљедњег дана у мјесецу у којем је поднесен захтјев за престанак обавезе према вишој основици.

Члан 42.

(Обавеза доприноса за странца у Босни и Херцеговини и држављанина БиХ у иностранству)

(1) Странац из државе с којом Босна и Херцеговина није склопила међудржавни уговор о социјалном осигурању обвезник је доприноса у складу с одредбама овог закона, зависно од његовог радног и/или социјалног статуса у Федерацији.

(2) За странца из државе с којом је Босна и Херцеговина склопила међудржавни уговор о социјалном осигурању обавеза доприноса зависи од његовог радног и/или социјалног статуса у Федерацији и о његовом статусу у обавезном осигурању те државе, али и у складу с одредбама тог уговора.

(3) За држављанина Босне и Херцеговине који има уређен статус у осигурању у држави с којом је Босна и Херцеговина склопила међудржавни уговор о социјалном осигурању обавеза доприноса зависи од његовог статуса у обавезном осигурању те државе, али и у складу с одредбама тог уговора.

ПОГЛАВЉЕ VI - ПЕРИОД ОБАВЕЗЕ ДОПРИНОСА

Члан 43.

(Почетак, период и престанак обавезе доприноса)

(1) Обавеза доприноса настаје с првим даном проведеним у осигурању и престаје с посљедњим даном у осигурању, што их утврђују носиоци осигурања.

(2) Период обавезе доприноса је период који осигураник проведе у осигурању према било којој од основе обавезних осигурања, а то могу бити:

а) дани (од–до унутар одређеног мјесеца)

б) мјесеци (пуни) или

ц) година (пуна) у осигурању.

(3) Основица према којој су обрачунати доприноси, која није непосредно везана уз период у којем је осигураник провео у осигурању у складу са ставом (2) овог члана, сматра се основицом за годину у којој су доприноси обрачунати према тој основици и плаћени.

(4) Пореска управа престаје евидентирати мјесечне обавезе доприноса осигуранику за којег постоје докази о томе да су престали услови обавезе осигурања, као што су доказ да је осигураник престао с обављањем дјелатности на основу које је настала обавеза пријаве на осигурања или доказ да је осигураник умро.

(5) Престанак евидентирања мјесечних обавеза доприноса из става (4) овог члана настаје са датумом престанка основа осигурања по достављеној одјави осигурања у Пореску управу.

ПОГЛАВЉЕ VII - ЗАСТАРА

Члан 44.

(Рок за застару)

(1) Право на обрачун обавезе доприноса и камата те право на покретање поступка наплате доприноса и камата застаријева за пет година не рачунајући до краја године у којој је доспјела обавеза плаћања.

(2) Апсолутни рок застаре права на обрачун обавезе доприноса и камата те права на покретање поступка наплате доприноса и камата наступа за десет година, рачунајући од дана када је застара почела први пут тећи.

(3) Ст. (1) и (2) овог члана, у дијелу утврђивања застаре права на обрачун и покретање поступка наплате, се не односе на допринос за пензијско и инвалидско осигурање. Утврђивање застаре права на обрачун и наплату камата вршит ће се на начин како је то регулисано ст. (1) и (2) овог члана.

Члан 45.

(Утврђивање застаре)

(1) Износ дуга за чију је наплату наступила застара отписује се на основу рјешења којим је утврђена застара права на наплату одређене врсте доприноса и камата.

(2) Поступак утврђивања застаре проводи Пореска управа.

(3) Изузетно од одредбе става (2) овог члана, за износ дуга за чију је наплату наступила застара а исти није евидентиран код Пореске управе, отпис дуга врши носилац осигурања код којег је дуг евидентиран.

(4) Ради утврђивања застаре права на наплату дуга доприноса и камата у одређеним случајевима када то Пореска управа или носилац осигурања оцијене (у случају дужника који је умро, у случају дужника који је недоступан више година и слично), поступак се може покренути по службеној дужности.

ПОГЛАВЉЕ VIII - ДОБРОВОЉНИ ОСИГУРАНИЦИ

Члан 46.

(Добровољни осигураници на пензијско и инвалидско осигурање)

(1) Добровољни осигураници на пензијско и инвалидско осигурање у складу са прописима којим се уређује пензијско и инвалидско осигурање, сами су обвезници доприноса и обвезници плаћања доприноса за лично осигурање.

(2) Допринос за пензијско и инвалидско осигурање по стопи из члана 12. тачка а) овог закона обрачунава се на мјесечну основицу која је производ износа просјечне плате и коефицијената 1.

(3) Добровољни осигураник може изабрати вишу основицу за обрачун доприноса од мјесечне основице из става (2) овог члана, сходно одредбама члана 41. овог закона.

(4) Доприноси доспијевају на наплату до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец.

ПОГЛАВЉЕ IX - ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 47.

(Састављање извјештаја и обрачунског листа)

(1) Обвезник обрачунавања доприноса, за осигуранике из чл. 15., 19., 20., 29. став (2), 30., 35. и 39. овог закона саставља Извјештај о врсти и износу обавезе доприноса, основици према којој су доприноси обрачунати, периоду на који се обавеза односи, те о другим подацима и доставља га надлежној испостави Пореске управе истог, а најкасније наредног дана од дана исплате плате односно примања.

(2) У случају када није извршена исплата плате до краја мјесеца када је доспјела плата, обвезник обрачунавања доприноса из става (1) овог члана дужан је да састави Обрачунски лист о врсти и износу обавезе доприноса, основици према којој су доприноси обрачунати, периоду на који се обавеза односи, те о другим подацима и исти доставити надлежној испостави Пореске управе, најкасније седам дана по истеку мјесеца када је доспјела плата.

(3) Обвезник обрачунавања доприноса дужан је електронским путем достављати Извјештај из става (1) овог члана и Обрачунски лист из става (2) овог члана.

(4) Обвезник обрачунавања доприноса, за осигуранике из чл. 21., 22., 26., 31. став (1), 32., 33., 34., 36., 37. и 38. овог закона саставља Извјештај о врсти и износу обавезе доприноса, основици према којој су доприноси обрачунати, периоду на који се обавеза односи, те о другим подацима и доставља га надлежној испостави Пореске управе најкасније до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец.

(5) Осигураник који је сам обвезник обрачунавања доприноса за лично осигурање из чл. 23., 24., 25., 27., 28., 29. став (1), 31. став (3) и 46. овог закона саставља Извјештај о врсти и износу обавезе доприноса, основици према којој су доприноси обрачунати, периоду на који се обавеза односи, те о другим подацима и доставља га надлежној испостави Пореске управе истог, а најкасније наредног дана од дана уплате доприноса.

(6) Осигураник који је сам обвезник обрачунавања доприноса за лично осигурање из чл. 23., 24. и 29. став (1), овог закона, у случају када није извршио уплату доприноса до 15-тог дана у мјесецу за претходни мјесец, дужан је да састави Обрачунски лист о врсти и износу обавезе доприноса, основици према којој су доприноси обрачунати, периоду на који се обавеза односи, те о другим подацима и

доставити га надлежној испостави Пореске управе најкасније до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец.

(7) Извјештаји из ст. (1), (4) и (5) и Обрачунски лист из ст. (2) и (6) овог члана, које је Пореској управи дужан подносити обвезник обрачунавања доприноса сматрају се пореском пријавом у смислу одредаба прописа који уређује поменућу област.

(8) Начин, облик и садржај извјештаја из ст. (1), (4) и (5) и обрачунског листа из ст. (2) и (6) овог члана прописаће Федерални министар финансија (у даљем тексту: министар).

Члан 48. (Плаћање доприноса)

(1) Уплата доприноса врши се у конвертибилним маркама

(2) Обвезници уплате доприноса из овог закона уплаћују доприносе на рачуне у складу са Правилником о начину уплате јавних прихода буџета и ванбуџетских фондова на територији Федерације као и подзаконским актима донесеним на основу овог закона.

(3) Доприноси се уплаћују по врсти на прописане уплатне рачуне путем овлашћене организације за обављање унутрашњег платног промета (ООПП).

(4) Послодавац је дужан ООПП-у истовремено предати налоге за исплату плате, налоге за уплату пореза и уплату доприноса, а плаћања вршити у складу са одредбама прописа о унутрашњем платном промету.

(5) ООПП преко које се извршавају налози за исплату плата, накнада плата, накнада из основа радног односа које немају карактер плате, те уговорене накнаде у цјелини или дјелимично, најкасније до истека наредног дана у коме је реализовала налоге за те исплате, доставља у електронској форми Пореској управи информације о извршеном платном промету за исте, са назнаком ООПП-е која је реализовала налоге, датума плаћања исплатиоца, износа плата и накнада плата и свих накнада, на које се плаћају доприноси, а која су у току тог дана реализована по налогу сваког исплатиоца, износа доприноса за обавезна социјална осигурања и пореза на доходак који су плаћени, уплатних рачуна јавних прихода на које су те уплате извршене и другим подацима непосредно повезаним с извршеним налозима за исплату плата, накнада плата и осталих накнада које немају карактер плате, те уговорених накнада.

(6) ООПП је дужна поступити на начин из става (5) овог члана и уколико у току једног дана реализује налог конкретног исплатиоца за плаћање само неке од наведених обавеза које се, према овом закону и пропису о порезу на доходак

плаћају истовремено с исплатом плате, накнаде плате и накнада које немају карактер плате.

(7) Размјена података врши се у форми и на начин који договоре Пореска управа и Удружење банака Босне и Херцеговине на основу Упутства.

(8) По пријему информација, Пореска управа предузима активности из своје надлежности у оквиру канцеларијске или теренске контроле и, када су за то испуњени законом прописани услови, подноси захтјев за покретање прекршајног, односно пријаву за покретање казненог поступка против исплатиоца тих прихода, као и покретање поступка за редовну, односно принудну наплату припадајућих јавних прихода

(9) ООПП је дужна одбити провођење налога за плаћање за исплату плате ако послодавац, истовремено уз налоге за плаћање за исплату плате, није предао и налоге за плаћање доприноса или се они не могу у цијелости провести.

(10) ООПП је дужна дневно Пореској управи - Средишњем уреду достављати извјештај о проведеним налозима за плаћање за исплату плате и о проведеним налозима за плаћање осталих примања која немају карактер плате, а на која се утврђује обавеза доприноса.

(11) На износе доприноса обавезног пензијског и инвалидског осигурања, здравственог осигурања и осигурања од незапослености, који нису плаћени у прописаном року, плаћа се камата по стопи прописаној прописом о висини стопе камате на јавне приходе за сваки дан закашњења.

(12) У случају неплаћања доприноса у року, надлежна Пореска управа ће покренути поступак наплате у складу с прописом који уређује поменућу област.

(13) Евиденције о обрачунатим и уплаћеним доприносима води организациона јединица Пореске управе на чијем подручју се налази сједиште обвезника уплате доприноса, односно пребивалиште осигураника који је сам обвезник доприноса и обвезник плаћања доприноса за лично осигурање осим регистрованих самосталних дјелатности, за које евиденције о обрачунатим и уплаћеним доприносима води организациона јединица Пореске управе на чијем подручју је регистрована самостална дјелатност.

Члан 49. (Остали поступци)

Поступке утврђивања односно обрачунавања обавезе доприноса и поступке инспекцијског надзора, начина и времена плаћања те редослиједа плаћања, наплате, обрачуна и плаћања затезних камата, поврата више уплаћених доприноса и доприноса плаћених без правног основа, отписа ненаплативих доприноса, застаре, одгоде наплате и јемства те поступке у вези с осталим питањима која нису

уређена овим законом проводи Пореска управа према одредбама прописа који уређује поменуте области.

ПОГЛАВЉЕ X - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 50.

(За неплаћање доприноса)

(1) Новчаном казном у износу од 20.000,00 КМ до 200.000,00 КМ казниће се за прекршај:

- а) послодавац - правно лице, који у исту банку истовремено не преда налог за плаћање за исплату плате и налоге за плаћање за уплату пореза и уплату доприноса (члан 48. став (4)),
- б) послодавац - правно лице, уколико не изврши прерачун плата у складу са чланом 56. став (2) овог закона,
- ц) послодавац - правно лице, који не достави Извјештај односно Обрачунски лист, Пореској управи у складу са чланом 47. ст. (1), (2) и (3),
- д) ООПП која не поступи у складу с чланом 48. ст. (5), (6), (9) и (10).

(2) Новчаном казном у износу од 5.000,00 КМ до 20.000,00 КМ казниће се самостални предузетник ако:

- а) у исту банку истовремено не преда налог за плаћање за исплату плате радницима и налоге за плаћање за уплату пореза и уплату доприноса (члан 48. став (4)),
- б) не изврши прерачун плата радника у складу са чланом 56. став (2) овог закона,
- ц) за раднике не достави Извјештај односно Обрачунски лист Пореској управи у складу са чланом 47. ст. (1), (2) и (3).

(3) Новчаном казном у износу од 1.500,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај из става (1) овог члана и одговорно лице у правном лицу.

Члан 51.

(За обвезнике уплате доприноса)

(1) Новчаном казном у износу од 10.000,00 КМ до 50.000,00 КМ казниће се за прекршај:

- а) послодавац – правно лице, који за осигураника по основу радног односа не утврди мјесечну основицу (члан 17.), не обрачуна и/или не уплати доприносе истовремено с исплатом плаће и осталих примања, не обрачуна и/или не уплати доприносе према плаћи која није исплаћена до посљедњег дана у

мјесецу за претходни мјесец или не обрачуна и/или не уплати доприносе према плаћи и осталим примањима који се дају у стварима и/или услугама или у кориштењу неког права, најкасније до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец (члан 18.);

- б) послодавац - правно лице који за осигураника по основу радног односа - изасланог радника, не утврди мјесечну основицу, не обрачуна и/или не уплати доприносе у року (члан 20);
- ц) послодавац – правно лице, који за осигураника по основу стручног оспособљавања за рад без заснивања радног односа, не обрачуна и не уплати доприносе у року (члан 21);
- д) правно лице, исплатилац примања, који за осигураника који остварује примања по основу обављања привремених и повремених послова, од повремених слободних занимања, допунског рада и осталих активности, не обрачуна и не уплати доприносе у року (члан 30).

(2) Новчаном казном у износу од 2.000,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се самостални подузетник ако:

- а) за радника не утврди мјесечну основицу (члан 17.), не обрачуна и не уплати доприносе истовремено с исплатом плаће и осталих примања, не обрачуна и не уплати доприносе према плаћи која није исплаћена до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец или не обрачуна и не уплати доприносе према плаћи и осталим примањима који се дају у стварима и/или услугама или у кориштењу неког права најкасније до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец (члан 18.);
- б) за осигураника по основу стручног оспособљавања за рад без заснивања радног односа, не обрачуна и не уплати доприносе у року (члан 21);
- ц) за осигураника који остварује примања по основу обављања привремених и повремених послова, од повремених слободних занимања, допунског рада и осталих активности, не обрачуна и не уплати доприносе у року (члан 30).

(3) Новчаном казном у износу од 2.000,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај из става (1) овог члана и одговорно лице у правном лицу.

Члан 52.

(За обвезнике доприноса за лично осигурање)

(1) Новчаном казном у износу од 1.500,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај:

а) осигураник по основу обављања самосталне дјелатности обрта и дјелатности сродних обрту, пољопривреде и шумарства, осталих самосталних дјелатности и професионалних дјелатности, ако не уплати доприносе у року (чл. 23. и 24.) или не достави Пореској управи Извјештај односно Обрачунски лист у року (члан 47. ст. (5) и (6)),

б) осигураник по основу запослења код правног или физичког лица нерезидента Федерације, ако не уплати доприносе у року (чл. 28. и 29.)¹¹ или не достави Пореској управи Извјештај односно Обрачунски лист у року (члан 47. ст. (5) и (6)).

Члан 53.

(За остале обвезнике уплате доприноса)

(1) Новчаном казном у износу од 1.000,00 КМ до 5.000,00 КМ казниће се за прекршај обвезник уплате доприноса, ако не уплати доприносе у прописаном року или не достави Извјештај Порезној управи (чл. 32., 33., 36. и 37. став (1) тачка е)).

(2) Новчаном казном у износу од 500,00 КМ до 2.500,00 КМ казниће се за прекршај из става (1) овог члана и одговорно лице у правном лицу.

Члан 54.

(Мјера забране обављања дјелатности)

Правно лице или предузетник казниће се за прекршај према чл. 50., 51. и 52. тачка а) овог закона за прекршај почињен први пут, а за прекршај почињен други пут, уз новчану казну, може му се изрећи и мјера забране обављања дјелатности у трајању до шест мјесеци.

ПОГЛАВЉЕ XI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 55.

(Подзаконски акти и рокови за њихово доношење)

(1) Министар ће у року од 30¹² дана од дана ступања на снагу овог закона донијети Правилник о примјени Закона о доприносима којим ће се прописати начин поступања при утврђивању и обрачуну доприноса, начин извјештавања те облик и садржај извјештаја и друга питања којима ће се уредити провођење одредби закона

¹¹ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 52. тачка б) ријечи: „(чланак 29. ставак (1))” замјењују се ријечима: “(чл. 28. и 29.)”

¹² Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 55. став (1) број „60” замјењује се бројем „30”

као и Упутство о начину на који је банка обавезна извјештавати Пореску управу о реализацији налога из члана 48. овог закона.

(2) Министар објављује до 31. децембра текуће године, за сљедећу календарску годину, износе мјесечних основица за обрачун доприноса, које су прописане као производ износа просјечне плате и одређеног коефицијента, из чл. 17., 19., 21., 23., 24., 25., 28., 29., 32., 33., 40. и 46. овог закона.

(3) Основице из чл. 22., 26., 27., 31., 34., 35., 37., 38. и 39. овог закона утврђује својим прописима законодавно тијело кантона.

Члан 56. **(Пријелазне одредбе)**

(1) Доприносе за које је обавеза плаћања настала, односно доспјела до дана почетка примјене овог закона, обвезници плаћања доприноса су дужни платити у складу с прописима који су важили до дана почетка примјене овог закона.

(2) Обвезници обрачунавања и плаћања доприноса дужни су након ступања на снагу овог закона извршити прерачун плата (брutto износ) за обвезнике доприноса - запосленике, на нову збирну стопу као производ брутто износа плате и коефицијента 1,0222¹³.

Члан 57. **(Престанак важења)**

Даном почетка примјене овог закона на територији Федерације престаје да важи Закон о доприносима („Службене новине Федерације БиХ“, бр. 35/98, 54/00, 16/01, 37/01, 1/02, 17/06, 14/08, 91/15, 104/16 и 34/18).

Члан 58. **(Ступање на снагу)**

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеним новинама Федерације БиХ“, а примјењиват ће се од 1. јануара 2020¹⁴. године.

¹³ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 56. став (2) број “1,0376” замјењује се бројем “1,0222”

¹⁴ Амандмани Владе из септембра 2019. године: У члану 58. број “2019.” замјењују се бројем “2020.”

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I – УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење Закона је у члану III. 1. тачка ц. који је измијењен амандманима VIII, LXXXIX и CVI и члану IV. А 20. (1) д) Устава Федерације Босне и Херцеговине, према којима је у искључивој надлежности Федерације Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација) доношење прописа о финансијама и финансијским институцијама Федерације и фискална политика Федерације, а Парламент Федерације БиХ уз остала овлашћења предвиђена Уставом, одговоран је за доношење закона о вршењу дужности у федералној власти.

II – РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

II.1. Анализа садашњег стања у области доприноса за обавезна осигурања:

Стопе доприноса прописане важећим Законом о доприносима су изузетно високе, а обухват примања на која се обрачунавају и плаћају доприноси изузетно мали, што се наводи и у коментарима Свјетске банке и ММФ-а.

Важећи Закон о доприносима прописује доприносе за обавезна осигурања из основа радног односа, док се доприноси за остала обавезна осигурања која нису везана за радни однос прописују већим бројем кантоналних прописа, што има као посљедицу да се исто различито регулише од кантона до кантона.

Важећи Закон прописује да обавеза за плаћање доприноса и подношење извјештаја Пореској управи настаје у моменту исплате плате, што има за посљедицу да Пореска управа не располаже подацима о стварним обавезама по овом основу нити може правовремено предузети активности ради наплате истих, а радници не остварују права из обавезних: здравственог осигурања, пензијског и инвалидског осигурања и осигурања у случају незапослености.

Прописани износи казни нису били адекватни, што је између осталог имало за посљедицу честа кршења одредби закона.

Доношење нових прописа: Закон о раду, Закон о пензијском и инвалидском осигурању, колективни уговори захтијевало је одређене измјене и у регулисању ове области.

II.2. Разлози за доношење:

Доношење овог закона је садржано у Плану рада Владе Федерације БиХ, Реформској агенди и препорукама ММФ-а.

Основни разлози и циљеви за доношење Закона су: проширење основице и повећања обухвата обрачуна доприноса, хармонизација основица за обрачун доприноса, поједностављење обрачуна доприноса, смањење стопа, јачање финансијске дисциплине у овој области, смањење сиве економије и стимулисање запошљавања, при томе водећи рачуна о одрживости ванбуџетских фондова као носиоца обавезних социјалних осигурања. Сада су, по први пут, у Закону о доприносима укључени сви осигураници без обзира на статус (до сада су Законом о доприносима били обухваћени само осигураници из основа радног односа, а остали осигураници, те обавезе доприноса, стопе и основице су се различито прописивале од кантона до кантона).

Надаље, кроз повећање стопа доприноса (са садашњих 4% и 6% на 31%, односно на 17,50%, из бруто примања, зависно од тога је ли прималац накнада осигуран по другом основу на обавезна осигурања или не) на примања од друге самосталне дјелатности (уговори о дјелу, чланство у комисијама, управним и надзорним одборима и сл.) очекивани директни ефекат је пораст наплате доприноса по овом основу, односно ови приходи ће помоћи у претпоставкама за одрживост ванбуџетских фондова, а очекивани индиректни ефекат је дестимулисање послодаваца за ангажовање лица по уговору о дјелу односно индиректно стимулисање послодаваца за пријем лица у радни однос.

Један од темељних циљева доношења Закона о доприносима је и јачање финансијске дисциплине који се огледа у прописаној обавези достављања обрачунског листа о обрачунатим доприносима најкасније до краја мјесеца за претходни мјесец и ако не буде исплаћена плата и уплаћени доприноси. На тај начин ће Пореска управа Федерације Босне и Херцеговине имати пуно квалитетнији надзор уз мање трошкове, а послодавци неће имати прилику да исплаћују нето плату без уплате доприноса. Надаље, значајним повећањем новчаних казни у казним одредбама засигурно ће обвезници уплате доприноса размишљати да ли им се исплати избјегавање плаћања доприноса, односно плаћања изузетно високих казни које се прописују законом.

Овим законом су обухваћени доприноси за сва обавезна осигурања (до сада су Законом о доприносима били обухваћени само осигураници из основа радног односа) што је посебно значајно да се цјеловито једним законом уреди ова област и избјегне велика неуједначеност од кантона до кантона и у погледу стопа и основица и обавезе доприноса. Полазећи од чињенице да је у Пореској управи

успостављен Јединствени регистар осигураника, на овај начин омогућује се квалитетнији надзор што би требало резултирати повећањем убраних доприноса.

Закон садржи и одређене социјалне елементе у виду прописаних изузећа за износ основице на који се врши обрачун доприноса (за запосленике у рудницима, текстилној, кожарској и индустрији обуће, те нискоакумулативним дјелатностима старих заната као и такси превознике). Остале су ниске основице и за самосталне предузетнике у обрту и сродним дјелатностима, пољопривреди и шумарству. Такође су остала изузећа с нижим основицама за оне предузетнике који плаћају доходак у паушалном износу.

Усвајањем овог закона створиће се правни основ за ефикасније евидентирање, наплату и контролу свих доприноса за обавезна осигурања, усклађивање обухвата примања на која се плаћају доприноси и висина стопа са Републиком Српском и смањити ригидност система доприноса у Федерацији у односу на земље у окружењу и остале европске земље.

Код израде закона констатирано је да су поједине одредбе већ биле усаглашене кроз интересорни рад с представницима Федералног министарства рада и социјалне политике, Федералног министарства здравства, Федералног завода пензијског и инвалидског осигурања, Завода здравственог осигурања и реосигурања Федерације и Федералног завода за запошљавање у дијелу који је требало усагласити с наведеним.

II.3. Очекивани ефекти доношења Закона:

Усвајањем овог закона стварају се предуслови и за сузбијање сиве економије, избјегавања плаћања доприноса и јачање финансијске дисциплине.

Укидањем доприноса на терет послодавца у вези с исплатама плата и других примања запосленика, као и прецизним дефинисањем основице, стопа, обвезника доприноса и обвезника плаћања доприноса и рокова за плаћање доприноса за сваку категорију осигураника посебно, стварају се предуслови за поједностављење обрачуна и плаћања у складу са законом. Стварају се предуслови и за одрживост ванбуџетских фондова и јачање стабилности истих.

Хармонизовањем основица стварају се исти услови пословања на цијелој територији Босне и Херцеговине.

Прописивањем плаћања доприноса на примања запосленика: накнада за топли оброк, накнаду за превоз на посао и с посла и регрес као и за плату, као и плаћање доприноса за ПИО и ЗО за повремене самосталне дјелатности (уговори о дјелу, уговори о ауторском дјелу, примања за рад у разним комисијама, тијелима и сл. за лица која нису осигурана по другом основу, односно само доприноса за ПИО

за лица која су већ осигурана по другом основу, створени су услови за смањење стопа доприноса и повољнији пословни амбијент, а наведена лица за која се уплаћују наведени доприноси ће црпити права из ових уплата (нпр. повећање пензијске основице). Плаћањем доприноса за и ЗО у висини као за радника, примјера ради по уговору о дјелу, послодавац више неће бити „стимулисан“ на такав вид „ангажмана радника“ и реално је очекивати да би се исти ангажовали на основу уговора о раду на одређено или неодређено вријеме.

Прописивање обавезе послодавцу да подноси извјештај о износу обрачунатих доприноса, и за случај када не исплати плату, резултираће располагањем података о тачним износима дуговања од стране Пореске управе, која ће моћи правовремено предузимати активности ради наплате истих. Прописивањем застаре за доприносе за ЗО и осигурање за случај незапослености (доприноси из чијих се уплата црпе права у периодима када се и уплаћују, односно иста се не могу искористити ретроактивно по накнадно извршеној уплати), стварају се правне претпоставке за реалније и праведније исказивање дуговања обвезника уплате по овом основу.

Обвезници доприноса који су важећим Законом стимулисани, на исти начин су стимулисани и предложеним законом у циљу стимулисања запошљавања потребне стручне радне снаге у радно интензивним и нискоакумулативним дјелатностима, које су претежно оријентисане на извоз односно јачање конкурентности на иностраном тржишту (првенствено у текстилној, кожној и индустрији обуће).

III – УСКЛАЂЕНОСТ С ЕВРОПСКИМ ДИРЕКТИВАМА

Предмет уређивања овог закона није усклађивање са прописима Европске уније. Не постоје директиве и уредбе ЕУ које регулишу ову област.

IV – ОПИС КОНСУЛТАЦИЈА ВОЂЕНИХ У ПРОЦЕСУ ИЗРАДЕ ПРОПИСА

У току израде преднацрта овог прописа проведене су бројне консултација са лицима заинтересованим за ову проблематику. У ту сврху одржане су и сједнице са Економско-социјалним Вијећем за територију Федерације Босне и Херцеговине у новембру 2016. и фебруару 2017. године.

Оба дома Парламента Федерације БиХ разматрала су Нацрт закона и донијели закључке о усвајању Нацрта и отварању јавне расправе у трајању од 90 дана. Јавна расправа је затворена 01.01.2018. године. Током јавне расправе пристигле су примједбе и сугестије везане за текст прописа.

Примједбе и сугестије достављене су од стране:

- Пореске управе
- Удружења послодаваца Федерације БиХ
- Фудбалског савеза Босне и Херцеговине
- Синдиката текстила коже, обуће и гуме Федерације БиХ
- Raiffeisen bank d.d. Bosne i Hercegovine
- Addiko Bank dd Sarajevo
- Привредне коморе Федерације БиХ
- Федералног завода за запошљавање

Већи дио примједби и сугестија су прихваћени и постали су саставни дио текста закона, како слиједи:

У вези са примједбама и сугестијама Удружења послодаваца Федерације кориговане су стопе додатног доприноса за пензијско и инвалидско осигурање за стаж осигурања с увећаним трајањем, за осигураника код којег се сваких 12 мјесеци стажа осигурања рачуна:

- а) као 14 мјесеци, са стопом 3,08%
- б) као 15 мјесеци, са стопом 4,62%
- ц) као 16 мјесеци, са стопом 6,16%
- д) као 18 мјесеци, са стопом 9,25%.

Ове стопе су амандманима Владе из септембра 2019 године додатно смањене:

- а) као 14 мјесеци, са стопом 3%
- б) као 15 мјесеци, са стопом 4.50%
- ц) као 16 мјесеци, са стопом 6%
- д) као 18 мјесеци, са стопом 9%.

Прихваћене су примједбе и сугестије Пореске управе, да се од плаћања доприноса изузму накнаде за превоз на посао и с посла како би се задржао принцип правичности према осигураницима. У вези са амандманима Владе из септембра 2019 године, на накнаде за превоз на посао и с посла, плаћат ће се доприноси

Прихваћене су и примједбе и сугестије Федералног завода за запошљавање, да се стопа за допринос за осигурање у случају незапослености промијени са ранијих 1% на 1,50% (уз детаљно образложење стања неодрживости кантоналних служби за запошљавање уз стопу доприноса од 1%). Ове примједбе и сугестије су прихваћене имајући у виду нову чињеницу да у наредном периоду неће доћи до измјештања плаћања доприноса за здравствено осигурање за незапослена лица из кантоналних служби за запошљавање.

Прихваћене су примједбе и сугестије банака које се односе на помјерања рока извјештавања (у вези са проведеним налозима за плаћање за исплату плате и о проведеним налозима за плаћање осталих примања која немају карактер плате, а на која се утврђује обавеза доприноса) Пореске управе од стране банке са: „до краја дана“ на „до краја наредног дана“. Такође је прецизирано коме се достављају, у електронском облику, наведени извјештаји, као и то да ће Федерално министарство финансија прописати Упутство о начину извјештавања Пореске управе од стране банке.

Прихваћен је и приједлог Raiffeisen банке, да се у циљу стимулације уплаћивања у добровољне пензијске фондове, у члану 17. дода нови став (11) којим се регулише да се доприноси не плаћају на приходе од пензијског доприноса до 70,00 КМ мјесечно исплаћене обвезнику доприноса од уплатиоца доприноса у складу са законом којим се уређују добровољни пензијски фондови у Федерацији. Наведено је прихваћено и у циљу хармонизирања са Републиком Српском. У вези са амандманима Владе из септембра 2019 године овај износ је повећан са 70.00 КМ на 80.00 КМ.

Нису прихваћене примједбе и сугестије Удружења послодаваца Федерације и Привредне коморе Федерацију које су се односиле на смањење збирне стопе доприноса са 33% на 30,5% (допринос за ПИО 18%, допринос за ЗО 12% и допринос за случај незапослености 0,5%), као ни приједлози да се доприноси не плаћају на накнаде: за исхрану до износа од 90 КМ, превоз до износа од 40 КМ и регреса до износа од 300 КМ, јер би то посљедишно значило смањење прихода у ванбуџетске фондове, минимално: за ПИО 223.000.000 КМ, за ЗО 244.000.000 КМ и за осигурање у случају незапослености за 103.000.000 КМ што значи укупно више од 500.000.000 КМ недостајућих средстава. Такође нису прихваћене примједбе и сугестије у вези с пролонгирањем рока за уплату доприноса као и брисање прописане минималне основице за обрачун доприноса. Доприноси се морају уплатити истовремено са исплатом плате. Не постоји основан разлог за пролонгирање рока за плаћање

доприноса. Прихватање приједлога би посљедично значило слабљене дисциплине и несигурност у области убирања доприноса као и усложњавање контроле и фискалну неодрживост ванбуџетских фондова. Није прихваћен ни приједлог за брисање одредбе којом је прописано доспијеће обавезе уплате доприноса, до посљедњег дана у мјесецу за претходни мјесец, за плату која није исплаћена јер би исто водило недисциплини у области утврђивања и наплате доприноса, не могућности благовременог предузимања мјера у области спречавања избјегавања плаћања доприноса као и стварању енормно високих дуговања по овом основу.

Није прихваћен ни приједлог Синдиката текстила коже, обуће и гуме Федерације да се повлашћена основица за обрачун доприноса за раднике из области текстила коже, обуће и гуме примјењује без икаквих ограничења у погледу висине стварно исплаћене плате јер би терет у висини разлике до износа пуних доприноса ишао на Фонд ПИО. Исто би проузроковало неправично поступање у примјени Закона дозвољавајући на тај начин исплате високих износа плата уз истовремено коришћење повлашћене основице. У Републици Српској су идентификовали тај проблем у пракси и већ су припремљене измјене Закона у правцу прописивања предметног ограничења.

V - ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ПОЈЕДИНИХ ОДРЕДБИ

Поглавље I - Опште одредбе:

Чл. 1. и 2. Дефинисано је шта се уређује овим законом и значења појмова који се користе у овом закону.

Чл. 3., 4. и 5. Прописано је која су обавезна осигурања, ко је обвезник доприноса, шта је обавеза доприноса, као и то да је обавеза осигурања везана за период проведен у осигурању.

Чланом 6. Дефинише се да ће предметом овог закона бити и добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

Чланом 7. Прописује се шта обухваћа посао прикупљања и наплате доприноса, као и то да исте обавља Пореска управа.

Поглавље II - Обавезни доприноси:

Чланом 8. Прописано је који су доприноси за обавезна осигурања.

Чланом 9. Прописује се стопа доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање и то само из основице без доприноса на основицу, што је новина у односу на важећи закон. Прописана стопа од 17.50% је знатно нижа у односу на

важећи закон гдје су доприноси из основице и на основицу износили укупно 23%. Прописују се и стопе додатног доприноса за осигуранике којим се 12 мјесеци стажа рачуна као: 14, 15, 16 или 18 мјесеци. Поред наведеног, прописује се и посебан допринос за случај инвалидности и смрти због повреде на раду и професионалне болести по стопи од 5% за лица која се оспособљавају за рад без заснивања радног односа, за ученике и студенте који раде преко задруга и друга лица која су у складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању обавезно осигурана лица, што је новина у односу на важећи Закон којим ова лица нису била обухваћена.

Чланом 10. Прописује се стопа доприноса за здравствено осигурање из основице од 13,50%, без доприноса на основицу и иста је значајно нижа од укупне стопе (из основице и на основицу) од 16,50% по важећем закону. Такође се прописују стопе доприноса за обавезно здравствено осигурање за осигуранике пензионере, лица која се стручно оспособљавају без заснивања радног односа и незапослена лица, за ученике и студенте који раде преко задруга и друга лица која су у складу са Законом о здравственом осигурању обавезно осигурана за случај повреде на раду и професионалне болести, што је такође новина у односу на важећи закон којим ова лица нису била обухваћена.

Чланом 11. Прописује се стопа доприноса у случају незапослености из основице од 1,50% и иста је значајно нижа у односу на стопу по важећем закону укупно 2% (из и на основицу). Овај допринос, односно осигурање по овом основу везује се само за лица у радном односу.

Чланом 12. Прописују се стопе напријед наведена три обавезна доприноса која се обрачунавају на основицу. Основице за ове доприносе су дефинисане као производ просјечне плате и одређеног коефицијента, зависно од тога о којој се категорији осигураника ради.

Чланом 13. Дефинисани су обвезници доприноса.

Чл. од 15. до 20., Регулишу се основица, обвезник доприноса, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса и стопе за обавезна осигурања у вези с исплатама плата и осталим примањима који се везују за несамосталну дјелатност, односно радни однос. Прописује се плаћање доприноса за исплаћене: накнаду за топли оброк, накнаду за превоз на посао и с посла и регрес.

Чл. 21. и 22. Регулишу основицу, стопе доприноса за осигуранике - лица која се стручно оспособљавају, волонтере и незапослена лица, обвезника обрачунавања и плаћања доприноса као и рок за уплату истих.

Чл. 23. и 24. Регулишу основицу, стопе доприноса за обавезна осигурања за осигуранике који обављају самосталну дјелатност (власници обрта и сл.), обвезника обрачунавања и плаћања доприноса као и рок за уплату истих. Повластице, исте

врсте и у истом обиму, које су имали осигураници, уз испуњавање законом прописаних услова, задржане су и овим законом (ниже основице за обрачун доприноса за дефицитарне и нискоакумулативне дјелатности и старе занате). Доприноси, за осигуранике из ова два члана закона, прецизно су прописани као производ просјечне плате и одговарајућег коефицијента, зависно од дјелатности и да ли порез на доходак плаћа на основу пословних књига или у паушалним износима и исти се обрачунавају на основицу, с тим да ова лица могу изабрати и већу основицу за обрачун доприноса.

Чл. 25 и 26. За лица која вјерску службу обављају без заснивања радног односа ранијим прописима нису били прописани нити основица нити ко је обвезник плаћања доприноса нити који доприноси се плаћају, као ни за лица (умјетнике, књижевнике и сл.) за која поједини кантони уплаћују доприносе што је стварало велике проблеме и у вези са обрачунавањем, извјештавањем и остваривањем права по основу уплаћених доприноса. Наведеним члановима се прописују основица, обвезник доприноса, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса и стопе за обавезна осигурања и рокови за уплату доприноса за наведене осигуранике.

Чл. 27., 28. и 29. Регулише се обавеза доприноса за осигуранике који раде у иностранству и осигуранике који раде код нерезидената у Федерацији, као и за власника привредног друштва, уколико није обавезно осигуран по дугом основу као и лица која имају средства за издржавање, а немају здравствено осигурање по другом основу.

Чланом 30. Прописује се обавеза плаћања доприноса за ПИО и ЗО по стопама као и за радни однос, за лица која нису осигурана по другом основу и која остварују примања по основу уговора о дјелу и уговора о ауторском дјелу, рада у разним комисијама и радним тијелима, чланства у посланичким и извршним тијелима свих нивоа власти, чланства у управним и надзорним одборима и сл. За наведена примања, за лица, која су осигурана по другом основу, прописује се обавеза плаћања доприноса за ПИО, по стопи као за осигуранике из основа радног односа. Ово је новина у односу на досадашње стање и циљ је, поред проширења основице и смањења стопа доприноса, и то да стимулише послодавце да закључују уговоре о раду на одређено или неодређено вријеме с радницима.

Поглавље III - Обвезници обрачунавања и плаћања доприноса за остале осигуранике:

Чл. од 31. до 38. Прописани су обвезници доприноса, обвезници обрачунавања и плаћања доприноса, стопе, основице и рокови за уплату доприноса за осигуранике: пензионере, лица која су прекинуле рад и која су упућена на образовање и стручно усавршавање, лица на практичном раду прије ступања у радни однос, чланове породице лица запосленог у иностранству, ученике и студенте ангажоване преко задруге, лица која су у одређеним околностима осигурана на ПИО, уколико нису осигурана по другом основу као и лица која су у одређеним околностима осигурана на здравствено осигурање за случај повреде на раду и професионалне болести. Ово је такође новина у односу на досадашње стање и обавезе доприноса за ове осигуранике које су се прописивале разним кантоналним и федералним прописима, често различито и недовољно и непрецизно дефинисано.

Поглавље IV - Обавезе доприноса према накнади плате:

Члан 39. Прописује се обавеза доприноса за накнаде које се остварују на терет средстава кантоналног завода здравственог осигурања.

Поглавље V - Остале обавезе доприноса:

Чл. 40., 41. и 42. Прописује се најнижа основица за обрачун доприноса уколико иста није другачије прописана. Надаље регулишу се обавезе доприноса за странце и држављане Босне и Херцеговине у иностранству за случајеве када Босна и Херцеговина има закључен међудржавни уговор о социјалном осигурању и када нема закључен исти.

Поглавље VI - Период обавезе доприноса:

Чланом 43. Прописује се период обавезе доприноса као период који осигураник проведе у осигурању према било којој од основе обавезних осигурања (не нужно, у одређеним случајевима), а исказује се у данима мјесецима и годинама као и то у којим случајевима Пореска управа престаје евидентирати обавезе доприноса.

Поглавље VII - Застара

Чл. 44. и 45. Регулирају се релативни рок застаре на обрачун обавезе доприноса и камата те на наплату доприноса и камата као и право обвезника на поврат више уплаћених доприноса и камата од пет година не рачунајући до краја године у којој је доспјела обавеза плаћања као и апсолутни рок застаре права на обрачун обавезе доприноса и камата те на наплату доприноса и камата као и застаре права обвезника на поврат више уплаћених доприноса и камата од десет година. Застара се не односи на допринос за пензијско и инвалидско осигурање (односи се и на

затезне камате доприноса за ПИО). Поступак утврђивања застаре проводи Порезна управа, а дуг се отписује рјешењем.

Поглавље VIII - Добровољни осигураници:

Чланом 46. Регулише се обвезник плаћања, стопа, основица и рок за уплату доприноса за добровољно пензијско и инвалидско осигурање.

Поглавље IX - Остале одредбе:

Чл. 47., 48. и 49. Прописује се да обвезник обрачунавања доприноса саставља извјештај о врсти и износу обавеза доприноса, основици према којој су доприноси обрачунати, периоду на који се обавезе односе и о другим подацима и доставља га надлежној испостави Пореске као и рокови за достављање наведених извјештаја. Надаље регулише се плаћање доприноса, те надлежност Пореске управе за вођење евиденција о обрачунатим и уплаћеним доприносима.

Поглавље X - Казнене одредбе:

Чл. 50., 51., 52., 53. и 54. Регулишу износе казни због кршења одредби овог закона.

Поглавље XI - Прелазне и завршне одредбе:

Чл. 55., 56., 57. и 58. Прописује се рок за доношење Правилника о примјени Закона о доприносима, Упутства о начину на који је банка обавезна извјештавати Пореску управу о реализацији налога из члана 48. овог закона као и рок за објаву износа мјесечних основица за обрачун доприноса за осигуранике којим се основица утврђује као умножак просјечне плате и одговарајућег коефицијената. Саставни дио Правилника су извјештаји који ће обвезници уплате доприноса подносити Пореској управи. Прописује се и датум ступања на снагу закона и почетак примјене истог.

VI - ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА

За провођење овог закона нису потребна додатна средства из Федералног буџета.